

Educación para a cidadanía e valores europeos a través de eTwinning

Autores: Mercedes Casuso Quesada e Carmen Mellado Álvarez

Coordinación: Servizo Nacional de Apoio eTwinning España

Nun mundo no que debemos afrontar numerosos desafíos sociais, políticos e culturais, os valores fundamentais da Unión Europea, como a inclusión, a tolerancia, a xustiza, a solidariedade e a non discriminación, son máis importantes ca nunca. No contexto actual dunha Europa diversa e en constante transformación, a escola desempeña un papel fundamental na transmisión destes principios, xunto con outros valores como a dignidade humana, a liberdade, a democracia, a igualdade, o Estado de Dereito e o respecto aos dereitos humanos, tal e como se recolle no artigo 2 do Tratado da Unión Europea, reformulado polo Tratado de Lisboa. Este tratado fortaleceu o papel da cidadanía europea e promoveu unha educación inclusiva e comprometida co proxecto común europeo. Nesta liña, a *Recomendación do Consello, do 22 de maio de 2018, relativa á promoción dos valores comúns, a educación inclusiva e a dimensión europea do ensino* destaca a importancia de transmitir estes valores desde o ámbito educativo.

Neste contexto, os proxectos eTwinning preséntanse como unha ferramenta de gran valor para fomentar a dimensión europea da educación. A través do traballo colaborativo entre centros escolares de distintos países, o alumnado desenvolve unha conciencia crítica, intercultural e comprometida cos valores da Unión Europea. Deste xeito, a comunidade eTwinning contribúe activamente á formación dunha cidadanía europea solidaria, participativa e respectuosa coa diversidade.

Neste artigo móstranse as posibilidades que ofrecen os proxectos eTwinning para fomentar a reflexión e a vivencia dos valores fundamentais da Unión Europea en contextos educativos reais e compartidos. Preséntanse exemplos de proxectos eTwinning cuxas producións finais evidencian o compromiso do alumnado con estes valores e a súa aplicación a situacións reais, reforzando así o seu sentido de pertenza á comunidade europea e a súa implicación como cidadáns activos. Así mesmo, profúndase en como as actividades colaborativas desenvolvidas en equipos internacionais permiten ao alumnado experimentar estes valores de forma práctica, a través do traballo cooperativo, o diálogo intercultural e a toma de decisións acordada entre estudantes de diferentes países.

Valores europeos en acción a través de eTwinning

A plataforma eTwinning ofrece un medio educativo que permite ao alumnado participar en proxectos colaborativos reais e significativos, nos que deben comunicarse eficazmente en distintas linguas, tomar decisións e resolver conflitos de maneira cooperativa. Este tipo de experiencias sitúaos en contextos auténticos de aprendizaxe, onde desenvolven competencias clave para a vida democrática como o diálogo, a escoita activa, a empatía ou a corresponsabilidade, á vez que viven en primeira persoa os valores europeos de respecto, diversidade e cooperación intercultural.

Doutra banda, os proxectos eTwinning abordan de forma transversal temáticas de gran relevancia social e global, como os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible, os dereitos humanos ou a inclusión. Este enfoque temático, traballado desde unha perspectiva europea, favorece a conciencia crítica do alumnado e conéctao cos desafíos que afectan as súas comunidades locais e o mundo no seu conxunto. Deste xeito, impúlsase unha actitude activa e comprometida cara aos problemas sociais e ambientais do noso tempo.

En definitiva, os proxectos eTwinning representan unha oportunidade única para integrar os valores europeos no currículo de forma vivencial, conectando a aprendizaxe coa realidade do século XXI. Grazas á súa dimensión internacional, o seu enfoque colaborativo e a súa capacidade para abordar temáticas globais constitúen unha vía efectiva para educar na cidadanía activa, a solidariedade e o compromiso cun futuro común.

Desenvolvemento de competencias cívicas a través de eTwinning

Os proxectos eTwinning permiten o alumnado desenvolver as seguintes competencias cívicas aliñadas cos valores europeos:

- **Participación democrática**, promovendo o traballo en equipo, a toma de decisións compartida e a corresponsabilidade.
- **Respecto á diversidade**, fomentando a comprensión intercultural e actitudes inclusivas baseadas na igualdade e a equidade.
- **Pensamento crítico e resolución de conflitos**, abordando temas sociais relevantes desde unha perspectiva ética.
- **Alfabetización dixital e cívica**, impulsando o uso responsable de ferramentas dixitais en medios colaborativos.
- **Conciencia global e solidariedade**, reforzando o sentido de pertenza a unha comunidade europea e o compromiso co ben común.

Exemplos de proxectos eTwinning que desenvolven competencias cívicas e valores europeos

Imaxe de Mercedes Casuso a partir do logo do proxecto "Assemblywomen". Licenza Creative Commons (CC BY-SA)

O proxecto “*The assemblywomen: women's voices from ancient to modern times*” reflicte dous piares fundamentais dos valores europeos: o pensamento crítico e a diversidade. Tomando como punto de partida a comedia de Aristófanes “As Asembleístas”, o alumnado, en equipos colaborativos, investiga a evolución do papel das mulleres a través da historia e o seu impacto na sociedade moderna, desenvolvendo estes valores do seguinte modo:

- A diversidade está no corazón do proxecto: o equipo de profesorado xunta a eTwinners experimentadas con novas compañeiras, fomentando un medio profesional inclusivo e de apoio.
- A integración curricular de múltiples materias (Latín, Grego, Inglés, Teatro, Filosofía, Educación Cívica) fai da diversidade un recurso enriquecedor.
- O traballo en equipos internacionais de estudantes con intereses e idades diversas axúdalles a valorar as diferenzas culturais e a practicar a tolerancia e o respecto mutuo. O propio alumnado forma os equipos nun exercicio democrático de elección das mulleres que deben investigar.
- Toda a estrutura do proxecto está deseñada para fomentar o pensamento crítico. Os estudantes non se limitan a recompilar información: comparan, analizan e cuestionan o papel da muller ao longo do tempo.
- A través das entrevistas con mulleres inspiradoras das súas comunidades e as comparacións con figuras da Antigüidade, formulando preguntas provocadoras para un cuestionario final, participando en foros de reflexión e xustificando as súas eleccións, os estudantes superan unha comprensión superficial e pensan de forma independente e profunda.
- As páxinas sobre seguridade na internet axudan ao alumnado a comprender as ferramentas que fan posible a era da información e a usalas de forma axeitada, en especial a IA.

Neste proceso, alumnado e profesoras exercen a cidadanía europea activa, respectando as diferenzas e pensando criticamente nun diálogo significativo. A cultura clásica é a ponte para un enfoque en valores actuais de igualdade, inclusión e respecto. Non se trata só do pasado senón de construír un futuro onde a diversidade sexa unha fortaleza e o pensamento crítico unha ferramenta para o cambio.

*Imaxe de Mercedes Casuso a partir do logo do proxecto “Mens sana in corpore sano”.
Licenza Creative Commons (CC BY-SA)*

Un proceso similar de traballo conforma o proxecto “*Mens sana in corpore sano*”, relacionado co tema eTwinning do ano “Benestar Escolar” e os Xogos Olímpicos de París 2024. O alumnado convértese en actor da mellora do benestar no seu centro educativo, traballando en equipos internacionais, elixindo os temas de traballo, creando produtos colaborativos compartidos con toda a comunidade educativa (ebook sobre benestar, enquisas, exposicións, retos) e ideando eventos olímpicos que se desenvolven durante as mobilidades físicas. A sinerxía Erasmus-eTwinning reforza a conexión entre o traballo desenvolvido e as experiencias de mobilidade, favorecendo o exercicio dunha cidadanía activa e comprometida coa sostibilidade, a tolerancia e a inclusión.

Exemplos de actividades colaborativas en eTwinning que promoven valores europeos

Imaxe de Carmen Mellado Álvarez. Licenza Creative Commons (CC BY-SA)

Esta imaxe recolle unha secuencia de seis actividades colaborativas dos proxectos “*Dade's Journey of Change*” e “*2024 A Trip Through Anniversaries*”, nos que estudantes de distintos países traballan conxuntamente ao redor de temas como o cambio climático e aniversarios do 2024 como a aprobación da Lei dos dereitos civís dos EUA e o recoñecemento de mulleres inspiradoras como Nina Simone e Frida Kahlo. Descríbese como estas actividades desenvolven competencias cívicas e valores europeos:

1. Acórdanse normas de netiqueta para promover unha comunicación segura, empática e respectuosa en contornas dixitais, o que fomenta o respecto polos demais, a responsabilidade e a cidadanía dixital activa.
2. A creación conxunta do avatar do proxecto reforza o sentido de pertenza, a identidade común europea e a importancia do traballo en equipo para representar ideas compartidas.
3. A formación de equipos internacionais centrados no cambio climático permite ao alumnado reflexionar sobre retos globais, desenvolver conciencia ambiental e promover accións colaborativas en favor do desenvolvemento sostible.
4. A creación conxunta e elección democrática da imaxe do proxecto fomenta a participación, o diálogo intercultural e a toma de decisións compartida, achegando os estudantes aos principios da democracia europea.
5. A intervención de expertos en dereitos civís no proxecto “2024: A Trip Through Anniversaries” conecta a aprendizaxe con figuras históricas clave, promovendo o respecto polos dereitos humanos, a igualdade e a xustiza.
6. Finalmente, a elaboración de biografías sobre mulleres inspiradoras en equipos internacionais impulsa a igualdade de xénero, a valoración de referentes femininos na historia e a cooperación entre culturas.

Ao longo deste artigo mostrouse como os proxectos eTwinning constitúen unha ferramenta eficaz para integrar os valores fundamentais da Unión Europea no contexto escolar, promovendo unha cidadanía activa, crítica e solidaria. A través do traballo colaborativo e o enfoque intercultural, o alumnado desenvolve competencias cívicas esenciais, implicándose na construción dunha sociedade máis xusta, democrática e inclusiva. Deste xeito, eTwinning conecta a aprendizaxe coa realidade, convertendo a educación nunha ferramenta de transformación social e fortalecendo os valores europeos de respecto, diversidade e cooperación, fundamentos esenciais para o futuro dunha Europa unida e un mundo máis solidario e comprometido.

LIGAZÓNS:

[Twinspace do proxecto The Assemblywomen: women's voices from ancient to modern times](#)

[Boas prácticas: eTwinning e a promoción de valores europeos](#)

[Good practice examples: “The Assemblywomen: women's voices from ancient to modern times”](#)

[Twinspace do proxecto “Mens sana in corpore sano”](#)

[TwinSpace do proxecto *Dade’s Journey of Change*](#)

[TwinSpace do proxecto *2024 A Trip Through Anniversaries*](#)

[Ligazón a actividades colaborativas de ambos os dous proxectos](#)

REFERENCIAS:

Unión Europea. (2007). *Tratado de Lisboa polo que se modifican o Tratado da Unión Europea e o Tratado constitutivo da Comunidade Europea*. Diario Oficial da Unión Europea, C 306.

Unión Europea. (2016). *Tratado da Unión Europea (versión consolidada)*. Diario Oficial da Unión Europea, C 202, 13–46.

Consello da Unión Europea (2018). *Recomendación relativa á promoción dos valores comúns, a educación inclusiva e a dimensión europea do ensino*. DOUE C 195 de 7.6.2018.